

Overheid moet stabiel bakken worden

Om meerdere meningen over het thema de uitloop van bedrijven in Nederland te horen hebben we ditmaal een panelinterview gedaan.

We spraken hiervoor met Jaap Koelewijn¹, Leen Paape² en Sylvester Eijffinger³.

Aan allen stelden we dezelfde vragen.

1. Zou de overheid zich meer moeten inspannen om bedrijven in Nederland te houden?

Koelewijn: Je moet altijd oppassen om individuele bedrijven direct te steunen. Dat leidt tot concurrentievervalsing. Je ziet vaak dat grote bedrijven het meest profiteren van de steun. De overheid steunt dan deelbelangen, maar zou zich meer moeten beperken tot het bepalen van de hoofdlijnen op basis van een strategische visie op de lange termijn. Men moet de voorwaarden scheppen en een consistent beleid voeren.

Paape: De overheid zou meer keuzes moeten maken inzake welke economie wij willen. We innoveren te weinig (2% van het bbp) en de productiviteit stijgt niet of nauwelijks. Er is een groot tekort aan arbeidskrachten op veel plaatsen en veel arbeidsgelegenheid wordt ingezet op een manier die te weinig bijdraagt aan welvaart en welzijn. Ik pleit niet voor industriepolitiek maar wel voor gerichte keuzes waarbinnen de markt zijn werk kan doen.

Eijffinger: De overheid moet zich inderdaad meer inspannen om bedrijven in Nederland te houden door een voorspelbaar beleid te voeren op het gebied van fiscaliteit (bijv. expatregeling), verhogen

van investeringen in R&D (te laag en te onvoorspelbaar door vele aanpassingen) en verminderen van de bureaucratie en de regelgeving (te hoge administratieve lastendruk) in Nederland.

2. Is het willen behouden van de bedrijven überhaupt relevant?

Koelewijn: Als dat voor de structuur van onze economie van belang is, kan dat. Behouden van bedrijven leidt vaak tot het steunen van bedrijven die onvoldoende concurrerend zijn. Er gaat dan goed geld naar kwaad geld.

Paape: Bedrijven zijn de kurk waar de economie op drijft uiteraard. Echter, sommige bedrijven passen wellicht niet meer in dit land. We moeten inzetten op een hoogwaardige kenniseconomie en daarin is minder ruimte voor bedrijven als Tata en Shell. Er zijn zat hoogwaardige industrieën te bedenken die daarvoor in aanmerking komen, zoals binnen de energietransitie.

Eijffinger: Om het verdienvermogen van Nederland tenminste op peil te houden zijn grote en middelgrote bedrijven en start-ups van levensbelang en daarnaast een flexibele arbeidsmarkt noodzakelijk

Jaap Koelewijn (o.a. Nyenrode, VBA Journaal, Robeco en Financieel Denkwerk)

Leen Paape (o.a. Nyenrode, Pensioenfondsen ING, ABP en IMF)

Sylvester Eijffinger (o.a. Tilburg University, Harvard University, College of Europe en Humboldt-Universität zu Berlin)

door de krapte op de arbeidsmarkt. Een sociale vlaktaks zou bijdragen aan meer participatie op de arbeidsmarkt door minder deeltijdswerk.

3. ESG-Invloed daalt bij uitloop, is dit wenselijk?

Koelewijn: Nee, maar als er alleen nationaal beleid gevoerd wordt is dat onontkoombaar. Internationale coördinatie heeft mijn voorkeur.

Paape: Dankzij de CSRD⁴ heeft de EU daarvoor een krachtig Europees werkend instrument waarmee bedrijven die in Europa zaken willen doen niet kunnen ontkomen aan de nieuwe werkelijkheid. Europa maakt nog te weinig gebruik van haar economische positie en kan en moet dat meer doen. Dat sommige dan vertrekken is dan maar zo.

Eijffinger: Er is door het vorige kabinet fors ingezet op de ESG-doelen maar tegen enorme kosten voor de bedrijven en overheid waarbij er nu sprake is van afnemende schaalopbrengsten. Het vorige kabinet probeerde met specifiek beleid (klimaatfonds en stikstoffonds) de doelen te bereiken en heeft daarin gefaald. Dit kabinet kan een generiek beleid voeren.

4. Met het verplaatsen van bedrijven uit Nederland, zullen deze bedrijven niet meer bijdragen aan Nederlandse doelen voor wat betreft ecologische duurzaamheid, good governance, diversiteit. Hoe kijkt u hier tegenaan?

Koelewijn: Juist daarom moet er meer in EG verband worden gecoördineerd. Dan kan men op Europees niveau naleving afdwingen. Ook bij buitenlandse partijen.

Paape: Ik pleit voor een 'maatschappelijke zorgplicht' voor bedrijven; dat is een open norm die ze zelf mogen invullen maar daarbij dient wel rekening te worden gehouden met de wensen en belangen van alle stakeholders. Er is helaas en ten onrechte het idee dat er meer te verliezen dan te winnen is. Je kop in het zand steken en hopen dat het overgaat is zeer onverstandig.

Eijffinger: Nederland heeft te lang geprobeerd 'het beste jongetje van de klas' te zijn en open grenzen en mobiliteit van bedrijven te lang genegeerd. Ik ben het eens met de analyse van Mario Draghi om de concurrentiekracht van Europa te verbeteren maar dan moeten de zuidelijke landen eindelijk hervormingen doorvoeren in arbeidsmarkt, bureaucratie en regelgeving en vooral pensioenleeftijd.

5. Waar liggen volgens u kansen om het vestigingsklimaat verder te verbeteren?

Koelewijn: Stabiel fiscaal klimaat, consistent beleid, voorspelbaarheid, investeren in infrastructuur en onderwijs.

Paape: Meer focus en keuzes maken wat we hier wel willen en wat niet. Meer kennismigranten, meer ruimte voor bedrijven in de techniek en meer investeren in kennis en onderzoek. Zorg vooral voor meer woningen en los het stikstofprobleem snel op. Tot slot, bestendigheid van beleid is heel belangrijk, dus zit niet te veel te morrelen aan regels, schaf ze zoveel mogelijk af en maak het daarmee voor iedereen simpeler.

Eijffinger: Het vestigingsklimaat in Nederland kan verbeterd worden door een voorspelbare fiscaliteit, meer investeringen in R&D en minder bureaucratie en regelgeving op Europees, nationaal en regionaal niveau. Subsidiariteit dient daarbij een leidend beginsel te zijn: de verantwoordelijkheid moet op het laagst denkbare niveau te liggen waarbij de externe effecten van vraagstukken geïnternaliseerd worden.

Noten

- 1 <https://www.linkedin.com/in/koelewijnjaap/>
- 2 <https://www.linkedin.com/in/leenpaape/>
- 3 <https://www.linkedin.com/in/sylvester-eijffinger-74b6907a/>
- 4 <https://www.pwc.nl/nl/themas/sustainability/esg/corporate-sustainability-reporting-directive.html>